

KLASIKAPLUS.CZ

1. Haasův Šarlatán v produkci ostravského divadle v místě světové premiéry

05.10.2024 klasikaplus.cz

[Odkaz na originál](#)**Klíčová slova:** NDM (4); divadla (2); Jakuba (2); Kleckera (2); moravskoslezského (2); Národního (2); divadlo; moravskoslezské; Národnísobota, 5. říjen 2024 09:14 KlasikaPlus.cz Operu Pavla Haase Šarlatán uvede v novodobé české premiéře **Národní divadlo moravskoslezské** 10. října.

V režii Ondřeje Havelky a hudebním nastudování **Jakuba Kleckera** tragikomické dílo uvidí publikum v rámci volného cyklu Opery terezínských skladatelů. Na výpravné podívané mají zásluhu také kostýmní výtvarnice Kateřina Štefková a scénograf Jakub Kopecký. Už po světové premiéře Šarlatána 2. dubna 1938 v brněnském Divadle Na hradbách (dnešní Mahenovo divadlo) kritici dílu přiznávali "značnou vyspělost" a "jevištní působivost", přestože se jednalo o první operu skladatele. Vznikala v letech 1934–1937. Jak se ale ukázalo, v důsledku skladatelova dramatického osudu šlo také o jeho operu poslední.

Starší bratr slavnějšího Huga Haase Pavel byl jedním z nejnadanějších žáků Leoše Janáčka. Bohužel byl v roce 1941 internován v Terezíně a zahynul v Osvětimi 17. října 1944. Ve volném cyklu už Opera **Národního divadla moravskoslezského (NDM)** uvedla díla Hanse Krásky a Viktora Ullmanna. Všichni tři umělci byli nuceni nastoupit 16. října 1944 do stejného transportu z Terezína do Osvětimi a krátce nato zemřeli s dalšími stovkami příslušníků české židovské kulturní elity v plynové komoře. Opera **NDM** věnuje reprízu 16. října památce obětí právě tohoto transportu.

Libreto k Šarlatánovi si Pavel Haas napsal sám, vzniklo na motivy románu Doctor Eisenbart, který v roce 1928 zveřejnil německý spisovatel Josef Winckler "Je to hudební tragikomedie. V náladách přechází od situací groteskních až k tragickým. Děj zobrazuje život potulného lékaře-šarlatána, mastičkáře a ranhojiče Pustrpalka, který vystupoval na jarmarcích a líčí, krátce řečeno, slávu a pád tohoto dobrodruha. Hudba má při použití všech moderních výrazových prostředků lidový charakter," přiblížil děj i styl hudby Pavel Haas.

Opera **Národního divadla moravskoslezského** dílo uvede po taktovkou **Jakuba Kleckera**. "Pro mě osobně je Haasova opera Šarlatán velkou výzvou. Společně s režisérem Ondřejem Havelkou jsme stáli před neprobádaným a nehraným titulem, který je skladatelovou prvotinou. Hudební materiál opery nese rysy Haasova učitele Leoše Janáčka, avšak autor staví strukturu a výstavbu ploch velmi osobitým způsobem. Objevují se místa podobná hudbě Bohuslava Martinů, Carla Orffa či moravských autorů 20. století. S operním souborem **NDM** zavítáme do Mahenova divadla, přímo do místa světové premiéry díla," říká dirigent. Režisér Ondřej Havelka označil operu za podivuhodnou, záhadnou a tajemně krásnou. "Když jsem začal o inscenování Šarlatána přemýšlet, pátral jsem nejprve po důvodu, proč si Pavel Haas vybral právě toto téma, co chtěl prostřednictvím příběhu doktora Pustrpalka divákům říci. Tuto otázku jsem položil několika muzikologům, všichni krčili rameny. Pouze Ondřej Pivoda vznesl jistou hypotézu, že Haas, vznášeje se na křídlech milostného vzplanutí k lékařce Soně Jakobsonové, která ošetřovala jeho nemocnou matku, chtěl příběhem potulného ranhojiče vzdát hold lékařskému řemeslu," napsal do programu k opeře Havelka. A zřejmě právě proto se nositelem hlavní dramatické linie inscenace opery stává láska – osudová, vášnivá a ve svých důsledcích sebezničující. V podání Ondřeje Havelky je ovšem děj opery (jako tomu u něho bývá téměř pravidlem) prodchnut humorem o něco více, než zřejmě sám autor zamýšlel.

Foto: **NDM** / Martin Popelář

Redakční články v rubrikách AktuálněPlus a VýhledPlus

Více z této rubriky

[« zpět na začátek](#)